

Jaarrekening 2017

STICHTING ZORGPARTNERS FRIESLAND
geconsolideerd en enkelvoudig

INHOUDSOPGAVE	Pagina
Jaarrekening 2017	
Geconsolideerde balans per 31 december 2017	1
Geconsolideerde resultatenrekening over 2017	2
Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2017	3
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	4
Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2017	13
Mutatieoverzicht immateriële vaste activa	21
Mutatieoverzicht materiële vaste activa	22
Mutatieoverzicht financiële vaste activa	23
Overzicht langlopende schulden ultimo 2017	24
Toelichting op de geconsolideerde resultatenrekening over 2017	25
Enkelvoudige balans per 31 december 2017	28
Enkelvoudige resultatenrekening over 2017	29
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling enkelvoudige jaarrekening	30
Toelichting op de enkelvoudige balans per 31 december 2017	31
Toelichting op de enkelvoudige resultatenrekening over 2017	35
Vaststelling en goedkeuring	36
Overige gegevens	
Statutaire regeling resultaatbestemming	38
Nevenvestigingen	38
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	38

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING 2017

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2017
(na resultaatbestemming)

	Ref.	31-dec-17 € (x 1.000)	31-dec-16 € (x 1.000)
ACTIVA			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	1	25.158	26.014
Materiële vaste activa	2	396.479	397.597
Financiële vaste activa	3	2.453	4.164
Totaal vaste activa		<u>424.090</u>	<u>427.775</u>
Vlottende activa			
Vorraden	4	9.781	9.058
Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	5	7.997	33.979
Vorderingen uit hoofde van financieringstekort	6	8.457	3.247
Debiteuren en overige vorderingen	7	145.156	153.004
Liquide middelen	8	22.913	245
Totaal vlottende activa		<u>194.304</u>	<u>199.533</u>
Totaal activa		<u><u>618.394</u></u>	<u><u>627.308</u></u>
PASSIVA			
Groepsvermogen			
Kapitaal	9	788	788
Wettelijke reserve ontwikkelingskosten		25.158	26.014
Bestemmingsfondsen		56.063	56.089
Algemene en overige reserves		83.128	78.049
Totaal groepsvermogen		<u>165.137</u>	<u>160.940</u>
Voorzieningen	10	55.498	63.335
Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	11	228.735	243.229
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)			
Schulden uit hoofde van financieringsoverschot	6	928	6.303
Overige kortlopende schulden	12	168.096	153.501
Totaal kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)		<u>169.024</u>	<u>159.804</u>
Totaal passiva		<u><u>618.394</u></u>	<u><u>627.308</u></u>

GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING OVER 2017

	<u>Ref.</u>	<u>2017</u> € (x 1.000)	<u>2016</u> € (x 1.000)
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:			
Opbrengsten zorgprestaties (en maatschappelijke ondersteuning)	13	558.856	552.741
Subsidies (exclusief Wmo en Jeugdwet)	14	20.431	16.773
Overige bedrijfsopbrengsten	15	28.616	32.735
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>607.903</u>	<u>602.249</u>
BEDRIJFSLASTEN:			
Personeelskosten	16	297.396	302.100
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	17	42.382	41.392
Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten	18	69.066	61.274
Overige bedrijfskosten	19	184.394	180.021
Som der bedrijfslasten		<u>593.238</u>	<u>584.787</u>
BEDRIJFSRESULTAAT		14.665	17.462
Financiële baten en lasten	20	-10.325	-11.002
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING		<u>4.340</u>	<u>6.460</u>
Belastingen		-6	-9
RESULTAAT BOEKJAAR		<u><u>4.334</u></u>	<u><u>6.451</u></u>

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT OVER 2017

	Ref.	2017		2016	
		€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Bedrijfsresultaat			14.665		17.462
Aanpassingen voor:					
- mutaties eigen vermogen		-137		-72	
- afschrijvingen en overige waardeverminderingen	1,2	42.387		41.373	
- cumulatieve herwaardering Noorderbreedte	2	-308		-256	
- mutaties voorzieningen	10	-7.837		11.793	
			34.105		52.838
Veranderingen in werkkapitaal:					
- voorraden	4	-723		-145	
- mutatie onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	5	25.982		-50.551	
- vorderingen	7	7.848		-14.667	
- vorderingen/schulden uit hoofde van financieringstekort respectievelijk -overschot	6	-10.585		-2.950	
- kortlopende schulden (excl. schulden aan banken)	12	14.298		-9.625	
			36.820		-77.938
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			85.590		-7.638
Ontvangen interest	20	201		272	
Overige opbrengsten financiële vaste activa	20	-844		-894	
Betaalde interest	20	-9.910		-10.348	
Vennootschapsbelasting		-6		-9	
Resultaat deelneming	20	228		-32	
			-10.331		-11.011
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten			75.259		-18.649
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Investerings materiële vaste activa	2	-39.415		-25.240	
Desinvesteringen materiële vaste activa	2	1.375		1.273	
Investerings immateriële vaste activa	1	-2.065		-15.918	
Investerings in overige financiële vaste activa	3	0		1.807	
Desinvesteringen overige financiële vaste activa	3	1.711		0	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten			-38.394		-38.078
Kasstroom uit financieringsactiviteiten					
Nieuw opgenomen leningen	11	6.400		1.276	
Aflossing langlopende schulden	11	-20.894		-21.193	
Kortlopend bankkrediet	12	297		40.969	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten			-14.197		21.052
Mutatie geldmiddelen			22.668		-35.675
Stand geldmiddelen per 1 januari	8		245		35.920
Stand geldmiddelen per 31 december	8		22.913		245
Mutatie geldmiddelen			22.668		-35.675

GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

Algemene gegevens en groepsverhoudingen

Stichting Zorgpartners Friesland is statutair (en feitelijk) gevestigd te Leeuwarden, op het adres Henri Dunantweg 2. De belangrijkste activiteiten binnen de groep zijn het verplegen, verzorgen en doen behandelen van personen in de ruimste zin van het woord.

Stichting Zorgpartners Friesland is het hoofd van de groep 'Zorgpartners Friesland' en houdt de aandelen van de ziekenhuizen Medisch Centrum Leeuwarden B.V. te Leeuwarden en Tjongerschans B.V. te Heerenveen. Tevens houdt Stichting Zorgpartners Friesland de aandelen van ouderenzorginstelling Noorderbreedte B.V. te Leeuwarden.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2017, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2017.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi, de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving RJ 655, BW 2 Titel 9.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en het resultaat zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar, met uitzondering van de toegepaste stelselwijziging zoals hierna uiteengezet.

Vergelijkende cijfers

Besloten is om de waarderingsgrondslag van de kosten voor groot onderhoud met ingang van 1 januari 2017 aan te passen van het treffen van een voorziening naar het toepassen van de componentenbenadering waarbij een component groot onderhoud wordt onderkend vanaf het moment dat groot onderhoud is gepleegd (geldt alleen voor Medisch Centrum Leeuwarden B.V.). De reden voor deze stelselwijziging is gelegen in het verbeterde inzicht dat de jaarrekening daardoor geeft, wat onder meer blijkt uit de internationale opvattingen waar een voorziening voor kosten van groot onderhoud niet is toegestaan. Tevens wordt de methode van componentenbenadering (steeds vaker gebruikt in de sector. Derhalve is besloten over te gaan van de methode van de onderhoudsvoorziening op de methode van de componentenbenadering. Deze stelselwijziging is retrospectief verwerkt.

Op basis van de aanpassingen is het vermogen per 1 januari 2016 herrekend. Het eigen vermogen is toegenomen met een bedrag van € 3,8 mln. van € 81,9 mln. naar € 85,7 mln en de post voorzieningen is met hetzelfde bedrag afgenomen. Op basis van het nieuwe stelsel van verwerking van groot onderhoud neemt de boekwaarde van de MVA ultimo 2016 toe met een bedrag van € 0,4 mln. en nemen de voorzieningen af met een bedrag van € 3,4 mln. Het nettoresultaat over 2016, op basis van de gewijzigde grondslagen, bedraagt € 1.780.000 wat € 83.000 lager is dan in de definitieve jaarrekening 2016 is opgenomen. Dit neerwaarts effect op het resultaat ziet hoofdzakelijk toe op additionele afschrijvingslasten van € 30.000, aangevuld met extra onderhoudskosten van € 53.000. Het totale effect op het vermogen per 1 januari 2017 bedraagt € 3.748.000. Het nettoresultaat over 2017, op basis van de gewijzigde grondslagen, bedraagt € 2.875.000 wat € 128.000 hoger is dan op basis van de oude grondslagen. Dit verhogend effect op het resultaat ziet hoofdzakelijk toe op lagere onderhoudskosten van € 195.000, aangevuld met extra afschrijvingskosten van € 68.000. Het totale effect op het vermogen per 31 december 2017 bedraagt € 3.876.000

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar de mening van het management het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie, en vereisen een aantal schattingen en veronderstellingen:

- voorzieningen voor reorganisatie, onderhoud en PLB
- voorziening medische aansprakelijkheid
- omzetbepaling DBC-zorgproducten en overige zorgproducten

Consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening van Stichting Zorgpartners Friesland zijn de financiële gegevens verwerkt van de tot de groep behorende maatschappijen en andere rechtspersonen waarop overwegende zeggenschap kan worden uitgeoefend of waarover de centrale leiding wordt gevoerd. Dit betreft de volgende vennootschappen:

- Stichting Zorgpartners Friesland
- Stichting Trombosedienst Noord
- Stichting Hermes
- Medisch Centrum Leeuwarden B.V.
- Centrum voor Obesitas Nederland B.V.
- Noorderbreedte B.V.
- Tjongerschans B.V.
- SenD B.V.

Zorgpartners Friesland

De financiële gegevens van de in de consolidatie betrokken rechtspersonen zijn volledig in de geconsolideerde jaarrekeningen opgenomen onder eliminatie van de onderlinge verhoudingen en transacties. SenD B.V. is voor 51% opgenomen, evenredig aan het belang daarin. De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld met toepassing van de grondslagen voor de waardering en de resultaatbepaling van Stichting Zorgpartners Friesland.

Gegevens van geconsolideerde maatschappijen die andere grondslagen hanteren, zijn omgerekend naar de grondslagen van de rechtspersoon. Alleen wegens gegronde en in de toelichting vermelde redenen zijn in de geconsolideerde jaarrekening afwijkende grondslagen gehanteerd. In 2017 is hiervan geen sprake en zijn geen afwijkende grondslagen gehanteerd.

Verbonden rechtspersonen

Alle groepsmaatschappijen evenals de deelnemingen toegelicht onder de toelichting op de financiële vaste activa worden aangemerkt als verbonden partij.

Transacties tussen groepsmaatschappijen worden in de consolidatie geëlimineerd. Onderlinge transacties hebben hoofdzakelijk betrekking op de doorberekening van ondersteunende diensten vanuit de groepsstaven en vergoedingen uit hoofde van activiteiten op het gebied van vastgoed en financiering.

Stichting Zorgpartners Friesland heeft de volgende verbonden stichtingen en vennootschappen die niet in de consolidatie zijn betrokken:

- Kijlstra Zorggroep B.V. te Drachten (ambulancevervoer). Eigen vermogen 4,7 mln en resultaat 0,6 mln volgens de jaarrekening 2016.
- Poliklinische Apotheek Leeuwarden B.V. (PAL). Eigen vermogen 1,0 mln en resultaat 0,1 mln volgens de jaarrekening 2016.
- Apotheek De Tjonger Beheer B.V. Eigen vermogen 0,00 mln en resultaat 0,00 mln volgens de jaarrekening 2016.
- Apotheek De Tjonger B.V. Eigen vermogen 0,00 mln en resultaat 0,00 mln volgens de jaarrekening 2016.

Kijlstra is een 20% deelneming van Medisch Centrum Leeuwarden B.V. en PAL is een 50% deelneming van Medisch Centrum Leeuwarden B.V. Apotheek De Tjonger Beheer B.V. en Apotheek De Tjonger B.V. zijn deelnemingen van De Tjongerschans B.V. waarop geen beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend.

Grondslagen van waardering van activa en passiva

Activa en passiva

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar waarschijnlijk in de praktijk zullen voordoen, en niet op voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de winst- en verliesrekening opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie. Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat ook de functionele valuta is van Stichting Zorgpartners Friesland.

Zorgpartners Friesland

Immateriële en materiële vaste activa

De immateriële en materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen.

De afschrijvingstermijnen van immateriële en materiële vaste activa zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur van het vast actief.

In het geval dat belangrijke bestanddelen van een materieel vast actief van elkaar te onderscheiden zijn en verschillen in gebruiksduur of verwacht gebruikspatroon, worden deze bestanddelen afzonderlijk afgeschreven.

In het geval dat de betaling van de kostprijs van een materieel vast actief plaatsvindt op grond van een langere dan normale betalingstermijn, wordt de kostprijs van het actief gebaseerd op de contante waarde van de verplichting.

In het geval dat materiële vaste activa worden verworven in ruil voor een niet-monetair actief, wordt de kostprijs van het materieel vast actief bepaald op basis van de reële waarde voor zover de ruiltransactie leidt tot een wijziging in de economische omstandigheden en de reële waarde van het verworven actief of van het opgegeven actief op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de verkrijgings- of vervaardigingsprijs volgens de lineaire methode op basis van de verwachte economische levensduur. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op bedrijfsterreinen en op vaste activa in ontwikkeling en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- Bedrijfsgebouwen : 2,5%
- Machines en installaties: 5-10%
- Andere vaste bedrijfsmiddelen : 10-20 %
- Kosten van ontwikkeling: 10%.

Per 1 januari 2016 zijn de materiële vaste activa uitgezakt vanuit Stichting Zorgpartners Friesland naar de werkmaatschappijen Medisch Centrum Leeuwarden B.V. en Noorderbreedte B.V. De overdracht heeft plaatsgevonden tegen actuele waarde, waarbij deze waarde ook als boekwaarde is verantwoord binnen Medisch Centrum Leeuwarden en Noorderbreedte B.V.

Voor zover subsidies of daaraan gelijk te stellen vergoedingen zijn ontvangen als eenmalige bijdrage in de afschrijvingskosten, zijn deze in mindering gebracht op de investeringen.

Voor de kosten van periodiek groot onderhoud wordt een voorziening gevormd (dit geldt gezien de stelselwijziging niet voor Medisch Centrum Leeuwarden B.V. waar sprake is van een componentenbenadering). Deze voorziening is opgenomen onder de overige voorzieningen aan de passiefzijde van de balans. De uitgaven voor groot onderhoud worden ten laste gebracht van deze voorziening.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen en overige deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaardemethode. Invloed van betekenis wordt in ieder geval verondersteld aanwezig te zijn bij het kunnen uitbrengen van 20% of meer van de stemrechten. De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming. Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd en wordt voor het aandeel in de verliezen van de deelneming een voorziening gevormd. Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien sprake is van een duurzame waardevermindering vindt waardering plaats tegen deze lagere waarde; afwaardering vindt plaats ten laste van de resultatenrekening.

De leningen aan niet-geconsolideerde deelnemingen worden opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

De grondslagen voor overige financiële vaste activa zijn opgenomen onder het kopje Financiële Instrumenten.

Dividenden worden verantwoord in de periode waarin zij betaalbaar worden gesteld. Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende post. Eventuele winsten of verliezen worden verantwoord onder de financiële baten en lasten.

Kapitaalbelangen die niet worden aangemerkt als deelneming worden onder de effecten gerubriceerd.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Voorraden

Voorraden zijn gewaardeerd tegen kostprijs op basis van FIFO-methode onder aftrek van een voorziening voor incourantheid op basis van ervaringcijfers.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten en afgeleide financiële instrumenten (derivaten).

Financiële instrumenten omvatten tevens in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Deze worden door de instelling gescheiden van het basiscontract en apart verantwoord indien de economische kenmerken en risico's van het basiscontract en het daarin besloten derivaat niet nauw verwant zijn, indien een apart instrument met dezelfde voorwaarden als het in het contract besloten derivaat aan de definitie van een derivaat zou voldoen en het gecombineerde instrument niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening.

Financiële instrumenten, inclusief de van de basiscontracten gescheiden afgeleide financiële instrumenten, worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien instrumenten niet zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering.

In contracten besloten financiële instrumenten die niet worden gescheiden van het basiscontract, worden verwerkt in overeenstemming met het basiscontract.

Na de eerste opname (tegen reële waarde) worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Verstreckte leningen en overige vorderingen

Verstreckte leningen en overige vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindervingsverliezen.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode.

De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Afgeleide financiële instrumenten

Afgeleide instrumenten worden gewaardeerd op basis van kostprijs hedge accounting.

Bij kostprijs hedge accounting vindt eerste waardering plaats tegen reële waarde. Zolang het afgeleide instrument betrekking heeft op afdekking van het specifieke risico van een toekomstige transactie die naar verwachting zal plaatsvinden, vindt geen herwaardering van dit instrument plaats. Zodra de verwachte toekomstige transactie leidt tot verantwoording in de winst- en verliesrekening, wordt de met het afgeleide instrument samenhangende winst of het met het afgeleide instrument samenhangende verlies in de resultatenrekening verwerkt. Indien de afgedekte positie van een verwachte toekomstige transactie leidt tot de opname in de balans van een niet-financieel actief of een niet-financiële verplichting past de instelling de kostprijs van dit actief aan met de afdekkingsresultaten die nog niet in de resultatenrekening zijn verwerkt. Een verlies voor het percentage groter dan de omvang van het afgeleide instrument ten opzichte van de afgedekte positie wordt op basis van kostprijs of lagere marktwaarde direct in de resultatenrekening verwerkt.

Indien afgeleide instrumenten aflopen of worden verkocht, worden de afdekkingsrelaties beëindigd. De cumulatieve winst die of het cumulatieve verlies dat tot dat moment nog niet in de resultatenrekening was verwerkt, wordt als overlopende post in de balans opgenomen totdat de afgedekte transacties plaatsvinden. Indien de transacties naar verwachting niet meer plaatsvinden, wordt de cumulatieve winst of het cumulatieve verlies overgeboekt naar de winst- en verliesrekening.

De instelling documenteert de hedgerelaties in specifieke hedgedocumentatie en toetst periodiek de effectiviteit van de hedgerelaties door vast te stellen dat er sprake is van effectieve hedges respectievelijk dat er geen sprake is van overhedges.

Indien afgeleide instrumenten niet langer voldoen aan de voorwaarden voor 'hedge accounting', aflopen of worden verkocht of wanneer de instelling niet langer kiest voor hedge accounting wordt hedge accounting beëindigd. De tot dat moment in het vermogen verantwoorde resultaten blijven in het eigen vermogen uitgesteld tot het moment dat de toekomstige transactie plaatsvindt. Indien de transactie naar verwachting niet meer plaatsvindt, worden de in het eigen vermogen uitgestelde cumulatieve hedgeresultaten naar de resultatenrekening gebracht.

Periodiek wordt de effectiviteit van de hedgerelaties getoetst door vergelijking van de cumulatieve reëlewaardewijziging van de afgedekte positie met de cumulatieve waardewijzigingen van de afgeleide instrumenten. De laagste van de cumulatieve waardewijziging van de afgedekte positie en de cumulatieve waardewijziging van de afgeleide instrumenten wordt in de herwaarderingsreserve uitgesteld.

Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten

De onderhanden projecten uit hoofde van DBC's/DOT's worden gewaardeerd tegen de verkoopwaarde van het afgeleide zorgproduct per 31 december 2017. De afgeleide zorgproducten zijn bepaald op basis van de DOT 2017 applicatie van CQT Zorg en Gezondheid. De productie van het onderhanden werk is bepaald door de openstaande verrichtingen te koppelen aan de DBC's / DBC-zorgproducten die ultimo boekjaar openstonden. Op de onderhanden projecten worden de voorschotten die ontvangen zijn van verzekeraars in mindering gebracht.

Vorderingen

De eerste waardering van vorderingen is tegen reële waarde, inclusief transactiekosten. (Door toepassing van de effectieve rentemethode worden transactiekosten als onderdeel van de amortisatie in de winst- en verliesrekening verwerkt). De vervolwaardering van vorderingen is tegen geamortiseerde kostprijs (indien geen sprake van agio/disagio of transactiekosten dan geamortiseerde kostprijs gelijk aan nominale waarde). Een voorziening wordt getroffen op de vorderingen op grond van verwachte oninbaarheid, die volgens de statische methode op basis van ouderdom van de vorderingen wordt bepaald.

Een vordering uit hoofde van financieringstekorten of een schuld uit hoofde van financieringsoverschotten is het aan het einde van het boekjaar bestaande verschil tussen het wettelijk budget voor aanvaardbare kosten en de ontvangen voorschotten en de in rekening gebrachte vergoedingen voor diensten en verrichtingen ter dekking van het wettelijk budget (artikel 6 Regeling verslaggeving WTZI).

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Liquide middelen die naar verwachting langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de onderneming, worden gerubriceerd als financiële vaste activa.

Voorzieningen (algemeen)

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld. De rentemutatie van voorzieningen gewaardeerd tegen contante waarde is verantwoord als dotatie aan de voorziening.

Wanneer verplichtingen naar verwachting door een derde zullen worden vergoed, wordt deze vergoeding als een actief op de balans opgenomen indien het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting.

Personele voorzieningen worden, indien het effect van de tijdswaarde van geld materieel is, gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen. Hierin zijn de risico's waarmee bij het schatten van de toekomstige uitgaven reeds rekening is gehouden niet betrokken.

De rekenrente is aangepast van 2% in 2016 naar 1,5% in 2017. Door deze verlaging van de disconteringsvoet zijn de voorzieningen toegenomen met circa € 314.000,- (Medisch Centrum Leeuwarden B.V. € 206.000, Noorderbreedte B.V. € 45.000 en Tjongerschans B.V. € 63.000).

Voorziening groot onderhoud

De voorziening groot onderhoud wordt gevormd voor verwachte kosten inzake periodiek onderhoud van panden en installaties, gebaseerd op een meerjaren onderhoudsplan. De voorziening is gebaseerd op nominale waarde. Voor Medisch Centrum Leeuwarden B.V. is vanaf 2016, met terugwerkende kracht, niet langer sprake van een voorziening groot onderhoud.

Voorziening persoonlijk budget levensfase (zonder toerekening aan jaren)

De voorziening persoonlijk budget levensfase (PLB) betreft een voorziening uit hoofde van een CAO-verplichting, onder meer in het kader van de overgangsregeling 45+. Het persoonlijk budget levensfase kwalificeert als een beloning met opbouw van rechten. De voorziening betreft de verplichting inzake niet opgenomen PLB-uren (reguliere rechten), vermeerderd met de contante waarde van de in de toekomst eenmalig uit te keren PLB-uren (specifieke overgangsregeling). De berekening is gebaseerd op de CAO-bepalingen, blijfkans en leeftijd. De disconteringsvoet is aangepast van 2% in 2016 naar 1,5% in 2017, waarbij de rentelast is verwerkt in de dotatie aan de voorziening.

Voorziening jubileumverplichtingen

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd. De disconteringsvoet is aangepast van 2% in 2016 naar 1,5% in 2017, waarbij de rentelast is verwerkt in de dotatie aan de voorziening.

Voorziening reorganisatie

Een reorganisatievoorziening wordt getroffen indien op balansdatum een gedetailleerd reorganisatieplan is geformaliseerd en uiterlijk op opmaakdatum van de jaarrekening de gerechtvaardigde verwachting van uitvoering van het plan heeft gewekt bij hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. Van een gerechtvaardigde verwachting is sprake als is gestart met de uitvoering van de reorganisatie, of als de hoofdlijnen bekend zijn gemaakt aan hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. In de reorganisatievoorziening worden de als gevolg van de reorganisatie noodzakelijke kosten opgenomen die niet in verband staan met de doorlopende activiteiten van de onderneming. Er is ten behoeve van de reorganisatie van Medisch Centrum Leeuwarden B.V. en Noorderbreedte B.V. een voorziening gevormd ter dekking van deze reorganisatiekosten.

Voorziening belastingverplichting

Vanuit de kortlopende schulden is een langlopende verplichting jegens de belastingdienst overgebracht naar de voorzieningen. Het betreft hoofdzakelijk bedragen die gereserveerd zijn in het kader van de herziening van pro rata verrekeningen. Een herziening in dit verband ziet voor vastgoed op 9 jaar en voor roerende zaken op een periode van 4 jaar.

Zorgpartners Friesland

Voorziening medische aansprakelijkheid

De voorziening medische aansprakelijkheid dekt de verwachte kosten inzake medische aansprakelijkheid voor in het boekjaar gemelde claims. De voorziening wordt berekend op basis van het eigen behoud zoals dat door de medische aansprakelijkheidsverzekeraar per boekjaar is bepaald.

Voorziening financieringsrisico's

De voorziening financieringsrisico's heeft als doel om de verwachte onjuiste facturen van het afgelopen boekjaar te voorzien om derhalve een juist beeld van de gerealiseerde omzet weer te geven. Voor de bepaling van de voorziening wordt gebruik gemaakt van de handreiking rechtmatigheidscontroles (het Self Assessment 2017).

Schulden

Onder de langlopende schulden worden schulden opgenomen met een resterende looptijd van meer dan één jaar. De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar. De schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, die gelijk is aan de nominale waarde. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder de kortlopende schulden.

In geval van operationele leasing worden de leasebetalingen lineair over de leaseperiode ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

Baten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden verantwoord in het jaar waarin de baten zijn gerealiseerd. Lasten worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De overige baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

Baten (waaronder nagekomen budgetaanpassingen) en lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden hersteld en aan dit boekjaar toegerekend. In het geval van een geconstateerde fout in voorgaande boekjaren wordt fouterherstel toegepast.

Opbrengsten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de winst- en verliesrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten.

De met de opbrengsten samenhangende lasten worden toegerekend aan de periode waarin de baten zijn verantwoord.

Toelichting op de omzetbepaling van de DBC zorgproducten en overige zorgproducten

Bij de omzetbepaling van de DBC zorgproducten en overige zorgproducten heeft MCL B.V. de "Handreiking Omzetverantwoording MSZ 2017" gevolgd.

De van toepassing zijnde waarderingsvraagstukken zijn (inclusief de status hiervan) hierna toegelicht voor Medisch Centrum Leeuwarden B.V.:

1. Rechtmatigheidscontroles MSZ 2017

De NFU, NVZ en ZN hebben in november 2017 een Handreiking Rechtmatigheidsonderzoek MSZ 2017 gepubliceerd. Door de NZa is niet bevestigd dat deze handreiking in overeenstemming is met publiekrechtelijke regelgeving, waarmee een inherent risico blijft bestaan.

Deze rechtmatigheidscontroles worden beoordeeld door de representerende zorgverzekeraars. Op basis van dit oordeel zullen alle verzekeraars gezamenlijk over de rechtmatigheid van de facturatie 2017 concluderen.

De instelling heeft op basis van een risicoanalyse onderzoek verricht naar de risico's die voor Medisch Centrum Leeuwarden B.V. en Tjongerschans B.V. materieel zijn. In deze risicoanalyse zijn de uitkomsten van eerder uitgevoerde aanvullende omzetonderzoeken en beschikbare overige in- en externe controles betrokken.

Daarnaast zijn Medisch Centrum Leeuwarden B.V en Tjongerschans B.V. bezig op basis van deze handreiking een onderzoek inzake 2017 uit te voeren. De voorlopige uitkomsten zijn betrokken bij het opstellen van deze jaarrekening en het inschatten van de risico's die voortvloeien uit geconstateerde onjuiste registraties en/of declaraties, rekening houdende met de contractafspraken met zorgverzekeraars. Naar verwachting zal Medisch Centrum Leeuwarden B.V en Tjongerschans B.V. de definitieve rapportage vóór 1 juli 2018 aan de representerende zorgverzekeraars aanleveren en volgt voor 31 december 2018 uitsluitsel over dit onderzoek. Dit kan naar verwachting van de raad van bestuur van Medisch Centrum Leeuwarden B.V en Tjongerschans B.V. leiden tot niet-materiële, nagekomen baten of lasten. Inzake het zelfonderzoek 2017 is hiertoe onder de validatievoorziening een bedrag opgenomen van € 7 miljoen bij Medisch Centrum Leeuwarden B.V. en € 0,3 miljoen bij Tjongerschans B.V.

Doelmatigheidscontroles over 2017 zullen door de zorgverzekeraars nog uitgevoerd worden. Medisch Centrum Leeuwarden B.V. en Tjongerschans B.V. gaan er van uit dat dit geen materieel financieel effect met terugwerkende kracht heeft. De NZa heeft in het landelijk overleg echter niet bevestigd dat dit een terechte aanname is, dus deze onzekerheid blijft vooralsnog bestaan. Privaatrechtelijk hebben Medisch Centrum Leeuwarden B.V. en Tjongerschans B.V. geen afspraken terzake gemaakt met verzekeraars, anders dan verwerking van de aandachtspunten zoals opgenomen in het landelijke omzetonderzoek en het bepalen van de toekomstige handelswijze op nieuwe doelmatigheidsaspecten.

Op 1 april 2016 heeft Medisch Centrum Leeuwarden BV EPIC geïmplementeerd als EPD. Hierbij zijn gegevens overgezet vanuit het oude EPD CSC naar EPIC, waaronder DBC's en verrichtingen vanaf schadejaar 2012. Het registratieproces kent nog enkele onvolkomenheden die vanaf de implementatiedatum tot onderregistratie hebben geleid en mede door onbekendheid ook door soms een onjuiste registratie. Daardoor is een achterstand ontstaan in de tussentijdse oplevering van het zelfonderzoek voor de jaarrekening 2016, die in 2017 is ingelopen. Aangezien de contracten met de zorgverzekeraars zijn aangepast naar aanneemsommen, behalve het contract met DSW, is er voldoende zekerheid over de omzet in de jaarrekening 2016. Onderproductie en onderregistratie hebben geen impact gehad op de opbrengsten over het schadejaar 2016 zoals verantwoord in de vergelijkende cijfers voor de jaarrekening over 2016.

Daarnaast kent EPIC strakker ingeregelde registratie- en facturatiecontroles, waardoor op 31 december 2016 een relatief groot bedrag openstond inzake afgesloten, nog niet gefactureerde DBC's (ANG). Zowel de onderregistratie als de facturatiecontroles waren debet aan een relatief hoge actiefpost inzake nog te factureren DBC's en verrichtingen.

Inmiddels is het zelfonderzoek 2016 volledig uitgevoerd conform de landelijke richtlijnen en heeft MCL BV aan alle rechtmatigheidscontroles voldaan.

De voorziening die was getroffen voor het zelfonderzoek 2016 is hoger dan in andere jaren door deze overgang naar EPIC. Voor 2017 is het niveau van deze voorziening weer genormaliseerd.

De uit de genoemde werkzaamheden en controles voortvloeiende beste inschatting van het financieel effect op de omzet en daarmee samenhangende posten is verwerkt in deze jaarrekening.

2. Toerekening van de contractafspraken met de zorgverzekeraars op schadejaar aan het boekjaar
Medisch Centrum Leeuwarden BV en Tjongerschans B.V. hebben met de zorgverzekeraars voor 2017 schadelastafspraken op basis van aanneemsommen en P*Q afspraken gemaakt. Toerekening van de schadelastafspraken aan het boekjaar 2017 heeft plaatsgevonden op basis van een beste schatting van het voortgangpercentage ultimo 2017 in lijn met de Handreiking omzetverantwoording en rekening houdend met de verwachte effecten van het rechtmatigheidsonderzoek. Deze correcties zijn conform de Handreiking omzetverantwoording op de omzet 2017 in mindering gebracht en verwerkt als voorziening per ultimo 2017. De uiteindelijke uitkomsten zullen later blijken uit de afrekeningen met zorgverzekeraars. In deze jaarrekening is de beste inschatting van het financieel effect op de omzet en daarmee samenhangende posten verwerkt.

Medisch Centrum Leeuwarden B.V. heeft aanvullende analyses uitgevoerd op de geregistreerde productie en de werklijsten met ANG-controles en heeft daarbij vastgesteld dat de onderregistratie geen effect heeft op het voortgangpercentage voor 2016 aangezien zowel de gerealiseerde omzet als de prognose evenredig zijn beïnvloed door deze registratieproblematiek. De betrouwbaarheid van het voortgangpercentage is door middel van datavalidatie, waarschijnlijkheidsanalyses en een update van de prognose met inbegrip van de werkelijke afloop van het onderhanden werk tot en met februari 2017 voldoende vastgesteld. Daarmee heeft de onderregistratie ook geen impact op de vergelijkende cijfers voor de jaarrekening 2016 voor wat betreft de toerekening van de afspraken van de schadejaren aan het boekjaar.

3. Overgangsregeling kapitaallasten

Medisch Centrum Leeuwarden B.V. heeft op basis van de beleidsregel Garantierегeling kapitaallasten 2013-2016 (BR/CU-2142) en de door de NZa beschikbaar gestelde formulieren berekend op welke suppletie Medisch Centrum Leeuwarden B.V. recht heeft. Op basis van de berekeningen komt Medisch Centrum Leeuwarden B.V. tot de (voorlopige) conclusie dat er geen rechten zijn tot suppletie. Tjongerschans B.V. heeft op basis van de beleidsregel Garantierегeling kapitaallasten 2013-2016 (BR/CU-2139) en de door de NZa beschikbaar gestelde formulieren in 2017 een herberekening gedaan en geconcludeerd dat Tjongerschans B.V. over de jaren 2013 - 2015 recht heeft op suppletie. De formulieren zijn in de loop van 2017 met succes ingediend bij de NZA en eind 2017 is de definitieve beschikking ontvangen van de NZA.

Personele kosten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de resultatenrekening voorzover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

De beloningen van het personeel worden als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de instelling.

Voor de beloningen met opbouw van rechten (sabbatical leave, gratificaties e.d.) worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Een verwachte vergoeding ten gevolge van gratificaties worden verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen. De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Ontslagvergoedingen

Ontslagvergoedingen zijn vergoedingen die worden toegekend in ruil voor de beëindiging van het dienstverband. Een uitkering als gevolg van ontslag wordt als verplichting en als last verwerkt als de onderneming zich aantoonbaar onvoorwaardelijk heeft verbonden tot betaling van een ontslagvergoeding. Als het ontslag onderdeel is van een reorganisatie, worden de kosten van de ontslagvergoeding opgenomen in een reorganisatievergoeding. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofd Voorzieningen. Ontslagvergoedingen worden gewaardeerd met inachtneming van de aard van de vergoeding. Als de ontslagvergoeding een verbetering is van de beloningen na afloop van het dienstverband, vindt waardering plaats volgens dezelfde grondslagen die worden toegepast voor pensioenregelingen. Andere ontslagvergoedingen worden gewaardeerd op basis van de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Pensioenen

De groepsmaatschappijen binnen de groep 'Zorgpartners Friesland' hebben voor de werknemers een toegezegde pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd. De verplichtingen, die voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn. Pensioenpremies worden voor de helft door de werkgever betaald en voor de helft door de werknemer. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Per 1 januari 2015 gelden nieuwe regels voor pensioenfondsen. Daarbij behoort ook een nieuwe berekening van de dekkingsgraad. De 'nieuwe' dekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf dekkingsgraden. Door een gemiddelde te gebruiken, zal de dekkingsgraad nu minder sterk schommelen. Ultimo januari 2018 bedroeg de dekkingsgraad 103%. Het vereiste niveau van de dekkingsgraad is 124%. Het pensioenfonds verwacht volgens het herstelplan binnen 10 jaar hieraan te kunnen voldoen en voorziet geen noodzaak voor de aangesloten instellingen om extra stortingen te verrichten of om bijzondere premieverhogingen door te voeren. Zorgpartners Friesland heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Zorgpartners Friesland heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen van derden en groepsmaatschappijen ontvangen (te ontvangen) en aan derden en groepsmaatschappijen betaalde (te betalen) interest. Tevens is hieronder opgenomen het aandeel in het resultaat van de op nettovermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen danwel ontvangen dividenden van deelnemingen waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend en waardeveranderingen van financiële vaste activa en effecten.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de groep zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van door de groep gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de winst- en verliesrekening opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies ter compensatie van de groep voor de kosten van een actief worden systematisch in de winst- en verliesrekening opgenomen gedurende de gebruiksduur van het actief. Een krediet afgesloten tegen een lagere rente dan de marktrente, wordt als schuld in de balans opgenomen waarbij waardering plaatsvindt zoals opgenomen onder Financiële instrumenten. Het verschil tussen het hogere ontvangen bedrag van het krediet en de boekwaarde bij eerste verwerking betreft het voordeel als gevolg van de lagere rente. Dit voordeel wordt verwerkt als overheidssubsidie.

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en beleggingen die zonder beperkingen en zonder materieel risico van waardeverminderingen als gevolg van de transactie kunnen worden omgezet in geldmiddelen.

Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Betalingen welke voortvloeien uit langlopende leningen worden voor het gedeelte dat betrekking heeft op de rente opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als kasstroom uit financieringsactiviteiten. Transacties waarbij geen ruil van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasecontract zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

Kasstromen uit financiële afgeleide instrumenten die worden verantwoord als reëlewaarde-hedges of kasstroomhedges worden in dezelfde categorie ingedeeld als de kasstromen uit de afgedekte balansposten. Kasstromen uit financiële derivaten waarbij hedge accounting niet langer wordt toegepast, worden consistent met de aard van het instrument ingedeeld, vanaf de datum waarop de hedge accounting is beëindigd.

Grondslagen voor gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

ACTIVA

1. Immateriële vaste activa

	31-dec-17	31-dec-16
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Kosten van ontwikkeling	25.158	26.014
Totaal immateriële vaste activa	<u>25.158</u>	<u>26.014</u>
<i>Het verloop van de immateriële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:</i>		
	2017	2016
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Boekwaarde per 1 januari	26.014	11.494
Bij: investeringen	2.065	15.918
Af: afschrijvingen	2.921	1.398
Boekwaarde per 31 december	<u><u>25.158</u></u>	<u><u>26.014</u></u>

Toelichting:

Voor een nadere specificatie van het verloop van de immateriële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht.

2. Materiële vaste activa

	31-dec-17	31-dec-16
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Bedrijfsgebouwen en terreinen	282.838	288.020
Machines en installaties	35.919	36.334
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	69.400	66.304
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	8.322	6.939
Totaal materiële vaste activa	<u>396.479</u>	<u>397.597</u>
<i>Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:</i>		
	2017	2016
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Boekwaarde per 1 januari	397.597	412.975
Bij: investeringen	39.415	25.644
Bij: cum. herwaardering Noorderbreedte	0	256
Af: afschrijvingen	39.466	40.005
Af: bijzondere waardeverminderingen	-308	0
Af: desinvesteringen	1.375	1.273
Boekwaarde per 31 december	<u><u>396.479</u></u>	<u><u>397.597</u></u>

Toelichting:

Voor een nadere specificatie van het verloop van de materiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht.

De vaste activa zijn als zekerheid gesteld voor de langlopende schulden. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het overzicht van de langlopende leningen.

3. Financiële vaste activa

	31-dec-17	31-dec-16
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Deelnemingen in overige verbonden maatschappijen	1.082	872
Vorderingen op groepsmaatschappijen	208	203
Overige vorderingen	1.163	3.089
Totaal financiële vaste activa	<u><u>2.453</u></u>	<u><u>4.164</u></u>

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

	2017	2016
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	4.164	5.971
Kapitaalstortingen	0	18
Resultaat deelnemingen	210	28
Ontvangen dividend	-30	0
Verstrekke leningen / verkregen effecten	-132	68
Aflossing leningen	-609	-806
(Terugname) waardeverminderingen	-1.150	
Compensatieregeling		-1.150
A/P transactie		35
Boekwaarde per 31 december	2.453	4.164

Toelichting:

MCL BV heeft een deelneming in Kijlstra BV te Drachten en PAL BV te Leeuwarden met een kapitaalbelang voor resp. 20% en 50% verworven in 2009. Op deze deelnemingen kan invloed van betekenis uitgeoefend worden op zakelijk en financieel beleid en deze deelnemingen worden derhalve gewaardeerd volgens de nettovermogenswaarde methode. De kernactiviteiten van Kijlstra Zorggroep BV betreffen het verlenen van ambulancezorg en voor PAL BV het verstrekken van farmaceutische zorg.

Tjongerschans B.V. heeft een 50% deelneming in Apotheek de Tjonger B.V. Vanaf 1 januari 2016 is met een aantal 1e lijnsapothekers uit de regio Heerenveen e.o. een samenwerking opgezet en daarbij zijn twee vennootschappen opgericht Apotheek De Tjonger Beheer B.V en Dienst- en Poliklinische Apotheek De Tjonger Heerenveen C.V. Apotheek De Tjonger Beheer B.V. is voor 50% in eigendom van Tjongerschans B.V. en is beherend vennoot van Apotheek De Tjonger Heerenveen C.V.. Apotheek De Tjonger Heerenveen CV is voor 50% van het kapitaal in eigendom van Tjongerschans B.V. De kernactiviteiten betreffen het exploiteren van een dienstapothek en poliklinische apotheek.

Verloopoverzicht deelnemingen:

	Waarde per 1-jan-2017	Resultaat 2017	Overige mutatie	Waarde 31-dec-17
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
PAL BV				
Kijlstra BV	865	160	50	1.075
Apotheek de Tjonger B.V.	7			7
	872	160	50	1.082

Onder de overige mutaties is de dividenduitkering van Kijlstra van € 30.000 en het nagekomen resultaat van 2016 ad. € 80.000 verwerkt.

4. Voorraden

De specificatie is als volgt:

	31-dec-17	31-dec-16
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Medische middelen	9.666	9.030
Voedingsmiddelen	94	28
Hulpmiddelen	14	0
Overige voorraden:		
Kantoormiddelen	7	0
Totaal voorraden	9.781	9.058

Toelichting:

Op de voorraden is een voorziening voor incurantheid in aftrek gebracht van € 170.000,- (vorig jaar € 170.000,-).

5. Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten (DBBC's en overige trajecten)

De specificatie is als volgt:

	31-dec-17	31-dec-16
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten	50.009	81.733
Af: ontvangen voorschotten	-39.464	-43.774
Af: voorziening onderhanden werk	-2.548	-3.980
Totaal onderhanden werk	7.997	33.979

6. Vorderingen uit hoofde van financieringstekort en schulden uit hoofde van financieringsoverschot AWBZ / WLZ

	<u>t/m 2014</u>	<u>2015</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>totaal</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Saldo per 1 januari	-6.304	1	3.247	0	-3.056
Financieringsverschil boekjaar				5.670	5.670
Correcties voorgaande jaren	0	0	0		0
Betalingen/ontvangsten	5.375	0	-460	0	4.915
Subtotaal mutatie boekjaar	<u>5.375</u>	<u>0</u>	<u>-460</u>	<u>5.670</u>	<u>10.585</u>
Saldo per 31 december	<u>-929</u>	<u>1</u>	<u>2.787</u>	<u>5.670</u>	<u>7.529</u>

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Waarvan gepresenteerd als:		
- vorderingen uit hoofde van financieringstekort	8.457	3.247
- schulden uit hoofde van financieringsoverschot	928	6.303
	<u>7.529</u>	<u>-3.056</u>

7. Debiteuren en overige vorderingen

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Vorderingen op debiteuren	66.963	54.541
Vordering in verband met overschrijding WNT Norm	15	19
Nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten	37.201	49.788
Overige vorderingen:		
Vorderingen op groepsmaatschappijen	0	262
Overige vorderingen	25.125	25.697
Vooruitbetaalde bedragen:		
Vooruitbetaalde kosten	0	
Nog te ontvangen bedragen:		
Door te berekenen kosten	11.141	18.029
Totaal debiteuren en overige vorderingen	<u>145.156</u>	<u>153.004</u>

Toelichting:

De voorziening die in aftrek op de vorderingen is gebracht, bedraagt € 1.126.404,- (2016: €1.541.783).

In de overige vorderingen zijn geen bedragen begrepen met een resterende looptijd langer dan 1 jaar.

Vorderingen zijn verpand aan de bank ten behoeve van de schulden aan kredietinstellingen, zie toelichting bij kortlopende schulden.

Van de overige vorderingen zijn € 6.378.743 vorderingen op zorgverzekeraars t/m schadejaar 2016.

8. Liquide middelen

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Bankrekeningen	22.798	139
Kassen	115	106
Totaal liquide middelen	<u>22.913</u>	<u>245</u>

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

PASSIVA

9. Groepsvermogen

Het groepsvermogen bestaat uit de volgende componenten:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Kapitaal	788	788
Bestemmingsreserves	25.158	26.014
Bestemmingsfondsen	56.063	56.089
Algemene en overige reserves	83.128	78.049
Totaal groepsvermogen	<u>165.137</u>	<u>160.940</u>

Kapitaal

	<u>Saldo per</u>	<u>Resultaat-</u>	<u>Overige</u>	<u>Saldo per</u>
	<u>1-jan-2017</u>	<u>bestemming</u>	<u>mutaties</u>	<u>31-dec-2017</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Het verloop is als volgt weer te geven:				
Kapitaal	788			788
Totaal kapitaal	<u>788</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>788</u>

Wettelijke reserve ontwikkelingskosten

	<u>Saldo per</u>	<u>Resultaat-</u>	<u>Overige</u>	<u>Saldo per</u>
	<u>1-jan-2017</u>	<u>bestemming</u>	<u>mutaties</u>	<u>31-dec-2017</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Het verloop is als volgt weer te geven:				
Wettelijke reserve ontwikkelingskosten	26.014	0	-856	25.158
Totaal wettelijke reserve ontwikkelingskosten	<u>26.014</u>	<u>0</u>	<u>-856</u>	<u>25.158</u>

Bestemmingsreserve

	<u>Saldo per</u>	<u>Resultaat-</u>	<u>Overige</u>	<u>Saldo per</u>
	<u>1-jan-2017</u>	<u>bestemming</u>	<u>mutaties</u>	<u>31-dec-2017</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Het verloop is als volgt weer te geven:				
Bestemmingsreserve aanvaardbare kosten	39.621	2.523	0	42.144
Bestemmingsreserve vervanging inventaris	11.908	0	-2.545	9.363
Bestemmingsreserve instandhouding	1.877	0	0	1.877
Bestemmingsreserve huisvesting	2.203	0	0	2.203
Bestemmingsreserve overig	480	-4	0	476
Totaal bestemmingsreserve	<u>56.089</u>	<u>2.519</u>	<u>-2.545</u>	<u>56.063</u>

Algemene en overige reserves

	<u>Saldo per</u>	<u>Resultaat-</u>	<u>Overige</u>	<u>Saldo per</u>
	<u>1-jan-2017</u>	<u>bestemming</u>	<u>mutaties</u>	<u>31-dec-2017</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Het verloop is als volgt weer te geven:				
Overige algemene reserves	7.144	1.440	-137	8.447
Reserve aanvaardbare kosten	70.905	375	3.401	74.681
Totaal algemene en overige reserves	<u>78.049</u>	<u>1.815</u>	<u>3.264</u>	<u>83.128</u>

Toelichting:

In het groepsvermogen is inbegrepen het minderheidsbelang in SenD B.V.(49%) ad. 22.000,- (2016: 22.000,-)

De aanpassing van de groepsmaatschappij Stichting Trombosedienst € 135.000 aan de definitieve cijfers van 2016 is onder de overige mutaties geboekt. Met ingang van 2016 moet een wettelijke reserve gevormd worden voor de intern ontwikkelde immateriële vaste activa, deze wordt via de overige mutaties gevormd uit de reserve aanvaardbare kosten.

10. Voorzieningen

<i>Het verloop is als volgt weer te geven:</i>	Saldo per 1-jan-2017	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo per 31-dec-2017
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
- groot onderhoud	3.426	2.207	1.086	805	3.742
- reorganisatie	4.389	3.026	1.476	1.605	4.334
- persoonlijk budget levensfase	28.080	8.548	6.029	0	30.599
- jubileumverplichtingen	6.570	579	388	0	6.761
- belasting verplichting	1.210	5	137	81	997
- financieringsrisico's	18.825	7.396	13.399	5.169	7.653
- medische aansprakelijkheid	835	756	179	0	1.412
Totaal voorzieningen	63.335	22.517	22.694	7.660	55.498

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

	31-dec-2017
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	18.297
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr.)	37.201
hiervan > 5 jaar	6.440

Wegens een stelselwijziging is de voorziening groot onderhoud van MCL met ingang van 1 januari 2017 aangepast. De voorziening is komen te vervallen. Hierbij zijn tevens de vergelijkende cijfers aangepast. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de waarderingsgrondslagen.

11. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)

<i>De specificatie is als volgt:</i>	31-dec-17	31-dec-16
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Schulden aan banken	228.735	243.229
Totaal langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	228.735	243.229

<i>Het verloop is als volgt weer te geven:</i>	2017	2016
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Stand per 1 januari	264.412	286.110
Bij: nieuwe leningen	6.400	1.276
Af: aflossingen	21.290	22.974
Stand per 31 december	249.522	264.412
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	20.787	21.183
Stand langlopende schulden per 31 december	228.735	243.229

Toelichting in welke mate (het totaal van) de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:

Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jr.), aflossingsverplichtingen	20.787	21.183
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jr.) (balanspost)	228.735	243.229
hiervan > 5 jaar	150.804	163.502

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar de bijlage overzicht langlopende schulden. De aflossingsverplichtingen komend boekjaar zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

12. Overige kortlopende schulden

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Schulden aan banken	3.663	14.969
Schulden inzake opgenomen investeringskrediet	38.000	26.000
Crediteuren	17.576	20.359
Aflossingsverplichtingen komend boekjaar langlopende leningen	20.787	21.184
Belastingen en premies sociale verzekeringen	13.208	14.456
Schulden terzake pensioenen	626	3.971
Nog te betalen salarissen	278	932
Schulden uit hoofde van honorariumplafond	67	67
Overige schulden:		
Schulden aan Medisch Specialistische Bedrijven	13.713	9.922
Nog te betalen kosten:		
Nog te betalen bedragen	24.752	17.935
Vooruitontvangen opbrengsten:		
Vooruitontvangen bedragen	270	0
Vakantiegeld	9.763	9.489
Vakantiedagen	5.103	4.652
Overige overlopende passiva:		
Overige schulden	20.290	9.565
Totaal overige kortlopende schulden	<u>168.096</u>	<u>153.501</u>

Van nog te betalen bedragen zijn € 13.695.378 schulden aan zorgverzekeraars t/m schadejaar 2016.

Toelichting:

Op 26 september 2012 hebben de kredietnemers stichting Zorgpartners Friesland, Medisch Centrum Leeuwarden en Noorderbreedte een clubdealovereenkomst gesloten met een bankenconsortium bestaande uit de Rabobank te Leeuwarden en de ING Bank. De clubdealovereenkomst is afgesloten voor het aantrekken van langlopende financiering tot en met december 2018 en het verkrijgen van een werkkapitaalfaciliteit.

Sichting Zorgpartners Friesland heeft, gezamenlijk met de andere kredietnemers, een kredietfaciliteit in rekening courant van EUR 50 miljoen (2016: EUR 50 miljoen) gelijkelijk verdeeld over beide banken, Rabobank Leeuwarden Noordwest-Friesland en ING bank.

Rabobank Nederland handelt als de zekerheden agent. De gegeven zekerheden, mede voor de kredietfaciliteit, zijn:

- Akte van Hypotheek, groot € 370 miljoen aan de gezamenlijke hypotheeknemers Rabobank te Utrecht (zekerhedenagent voor het bankenconsortium) en de stichting Waarborgfonds voor de Zorgsector te Utrecht;
- Verpanding van vorderingen, verpanding van huurvorderingen en verpanding van roerende zaken;
- Negatieve Pledge/ Pari Passu en Cross Default verklaring;
- Balans solvabiliteitsratio van 20% en Debt Service Cover Ratio van 1,3.

Stichting Zorgpartners Friesland, MCL B.V. en Noorderbreedte B.V. hebben zich onderling hoofdelijk aansprakelijk gesteld jegens de Stichting Waarborgfonds voor de Zorgsector.

Financiële instrumenten

Algemeen

De instelling maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de instelling blootstellen aan markt- en/of kredietrisico's. Deze betreffen financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen.

De instelling handelt niet in financiële derivaten en heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij of markt te beperken. Bij het niet nakomen door een tegenpartij van aan de instellingen verschuldigde betalingen blijven eventuele daaruit voortvloeiende verliezen beperkt tot de marktwaarde van de desbetreffende instrumenten. De contractwaarde of fictieve hoofdsommen van de financiële instrumenten zijn slechts een indicatie van de mate waarin van dergelijke financiële instrumenten gebruik wordt gemaakt en niet van het bedrag van de krediet- of marktrisico's.

Renterisico en kasstroomrisico

Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaarde van opgenomen en uitgegeven leningen.

Leningen met een vast rentepercentage over de looptijd van de rentevastperiode, hebben een renterisico bij herfinanciering.

Leningen met een variabel rentepercentage, waaronder leningen opgenomen in de clubdealoevereenkomst, heeft Stichting Zorgpartners Friesland gezamenlijk met de Medisch Centrum Leeuwarden en Noorderbreedte onder andere afgesproken dat ten minste 75% van het renterisico moet worden afgedekt. Hiervoor heeft de organisatie in december 2014 met de consortiumbanken een raamovereenkomst derivaten afgesloten. Stichting Zorgpartners Friesland past kostprijs-hedge-accounting toe. De afgesloten renteswaps ultimo 2017 hebben een hedge(relatie) die effectief is, er is geen sprake van overhedging. De effectiviteitstest vindt plaats door vergelijking van de kritieke kenmerken van het afdekkingsinstrument met de afgedekte positie. De marktwaarde van de derivaten per ultimo 2017 bedraagt +/- € 1,8 mln. De gemaakte afspraken met de financiers, die aan de swap ten grondslag liggen, minimaliseren de rentegevoeligheid van de financiering (voor het gedeelte waarvoor de swap is afgesloten). De organisatie heeft geen margin call afspraken gemaakt, derhalve loopt het geen liquiditeitsrisico. Stichting Zorgpartners Friesland gezamenlijk met Medisch Centrum Leeuwarden en Noorderbreedte heeft een hypothecaire zekerheid verstrekt aan de banken en het Waarborgfonds voor de Zorgsector.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan.

Kredietrisico

Medisch Centrum Leeuwarden handelt voornamelijk met kredietwaardige partijen. Tevens heeft Medisch Centrum Leeuwarden richtlijnen opgesteld om de omvang van het kredietrisico bij elke financiële instelling en debiteur te beperken. Bovendien bewaakt de groep voortdurend haar vorderingen en hanteert de groep een strikte aanmaningsprocedure. Voor het mogelijke kredietrisico is een voorziening opgenomen. Met verwijzing naar de post 'debiteuren en overige vorderingen' in de toelichting op de balans. Door de bovenstaande maatregelen is het kredietrisico voor de groep beperkt.

Op basis van onze interne eisen is de swap afgesloten bij een consortium van twee banken (Rabobank en ING) die voldoen aan de minimum eis van een A-rating.

Marktrisico / liquiditeitsrisico

Het toegepaste treasurybeleid binnen Medisch Centrum Leeuwarden is vastgelegd in het Treasurystatuut en past binnen de door de overheid, de NZa en WfZ gestelde kaders. Binnen Medisch Centrum Leeuwarden heeft treasury als doelstelling de financiële middelen en de gerelateerde risico's van de organisatie optimaal te beheren ter ondersteuning van het primaire proces van de organisatie (het leveren van zorg), zodat de financiële continuïteit gehandhaafd blijft en mede daardoor de continuïteit van de bedrijfsvoering.

15. Niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa

Stichting Zorgpartners Friesland, MCL B.V. en Noorderbreedte B.V. hebben zich onderling hoofdelijk aansprakelijk gesteld jegens de Stichting Waarborgfonds voor de Zorgsector.

Het nog uit te keren wachtgeld 2017 bedraagt € 72.271,-

Fiscale eenheid

Stichting Zorgpartners Friesland BV is deel van de fiscale eenheid Stichting Zorgpartners Friesland voor de omzetbelasting waarin verder zijn opgenomen:

- Medisch Centrum Leeuwarden B.V.
- Noorderbreedte BV
- Tjongerschans BV
- Stichting Trombosedienst Friesland Noord
- Send BV
- Centrum Obesitas Nederland BV

Stichting Zorgpartners Friesland is hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden inzake omzetbelasting van de fiscale eenheid als geheel. De totale schuld bedraagt € 359.925,-

Verplichtingen uit hoofde van het macrobeheersinstrument

Het macrobeheersinstrument kan door de minister van VWS ingezet worden om overschrijdingen van het macrokader zorg terug te vorderen bij instellingen voor medisch specialistische zorg en bij instellingen voor curatieve geestelijke gezondheidszorg. Het macrobeheersinstrument is uitgewerkt in de Aanwijzing macrobeheersmodel instellingen voor medisch specialistische zorg, respectievelijk Aanwijzing Macrobeheersinstrument curatieve geestelijke gezondheidszorg. Ook voor instellingen in andere sectoren kan een Aanwijzing Macrobeheersinstrument van toepassing zijn. Jaarlijks wordt door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) ambtshalve een mbi-omzetplafond vastgesteld. Tevens wordt door de NZa jaarlijks een omzetplafond per instelling vastgesteld, welke afhankelijk is van de realisatie van het mbi-omzetplafond van alle instellingen gezamenlijk. Deze vaststelling vindt plaats nadat door de Minister van VWS de overschrijding van het mbi-omzetplafond uiterlijk vóór 1 december van het opvolgend jaar is gecommuniceerd.

Voor 2017 is het mbi-omzetplafond door de NZa vastgesteld op € 21.650 miljoen (prijsniveau 2017).

Bij het opstellen van de jaarrekening 2017 bestaat nog geen inzicht in realisatie van het mbi-omzetplafond over 2016 en 2017. Medisch Centrum Leeuwarden B.V. en Tjongerschans B.V. zijn niet in staat een betrouwbare inschatting te maken van de uit het macrobeheersinstrument voortkomende verplichting en deze te kwantificeren. Als gevolg daarvan is deze verplichting niet tot uitdrukking gebracht in de balans van de stichting per 31 december 2017.

Huurverplichtingen:

De met derden aangegane huurverplichtingen van onroerende zaken bedraagt in totaal € 78.109,-

De resterende looptijd van de verschillende huurcontracten varieert, met een maximale looptijd van 1,5 jaar

Leaseverplichting :

Leasverplichtingen 2018 t/m 2020	140.823,-
----------------------------------	-----------

Inkoopverplichtingen

Langlopende inkoopverplichtingen 2018 t/m 2024	9.425.300,-
--	-------------

Verzekeringsverplichting

Als gevolg van de SOLVENCY regels bestaat de verplichting tot bijstorting indien het eigen vermogen van verzekeraar Medirisk onder een bepaald niveau komt. Het te betalen bedrag per lid wordt bepaald aan de hand van het premieaandeel in het totaal van de leden. Indien er in de toekomst geen overheidsmaatregelen genomen worden, zullen extra stortingen niet nodig zijn.

Obligo

Conform de voorwaarden in het Reglement van Deelneming van het Waarborgfonds van de Zorgsector (WfZ) heeft Stichting Zorgpartners Friesland gezamenlijk met Medisch Centrum Leeuwarden BV, Noorderbreedte BV en Tjongerschans BV, een obligoverplichting van 3 % van de restschuld van de door het WfZ geborgde leningen. Deze obligo is door het WfZ inroepbaar ingeval het risicovermogen van het WfZ minder dan het garantieniveau bedraagt. Ultimo 2017 bedraagt deze obligoverplichting voor Zorgpartners Friesland € 4,1 mln.

MUTATIEOVERZICHT IMMATERIELE VASTE ACTIVA

	Kosten op- richting en uitgifte van aandelen	Kosten van ontwikkeling	Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom	Kosten van goodwill die van derden is verkregen	Vooruitbe- talingen op immateriële activa	Totaal
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Stand per 1 januari 2017						
- aanschafwaarde	0	27.412	0	0	0	27.412
- cumulatieve afschrijvingen	0	1.398	0	0	0	1.398
					0	
Boekwaarde per 1 januari 2017	<u>0</u>	<u>26.014</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>26.014</u>
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen	0	2.065	0	0	0	2.065
- afschrijvingen	0	2.921	0	0	0	2.921
- bijzondere waardeverminderingen	0	0	0	0	0	0
- terugname bijz. waardeverminderingen	0	0	0	0	0	0
		0				
- <i>terugname geheel afgeschreven activa</i>						
.aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
.cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
- <i>desinvesteringen</i>						
aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
per saldo	0	0	0	0	0	0
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>0</u>	<u>-856</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>-856</u>
Stand per 31 december 2017						
- aanschafwaarde	0	29.477	0	0	0	29.477
- cumulatieve afschrijvingen	0	4.319	0	0	0	4.319
Boekwaarde per 31 december 2017	<u>0</u>	<u>25.158</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>25.158</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	0,0%	10% en 20%	0,0%	0,0%	0,0%	

MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen, technische en administratieve uitrusting	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en voortuitbetalingen op materiële vaste activa	Niet aan het bedrijfsproces dienstbare materiële activa	Totaal
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Stand per 1 januari 2017						
- aanschafwaarde	392.862	69.454	173.301	6.986	0	642.603
- cumulatieve afschrijvingen	104.842	33.120	106.997	47	0	245.006
					0	
Boekwaarde per 1 januari 2017	<u>288.020</u>	<u>36.334</u>	<u>66.304</u>	<u>6.939</u>	<u>0</u>	<u>397.597</u>
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen	12.544	4.589	19.554	2.728	0	39.415
- herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- afschrijvingen	18.034	5.004	16.426	2	0	39.466
- bijzondere waardeverminderingen	308	0	0	0	0	308
- terugname bijz. waardeverminderingen	0	0	0	0	0	0
- herrubricering MVA aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
- herrubricering MVA cum. afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
<i>- terugname geheel afgeschreven activa</i>						
- aanschafwaarde	4	0	9.306	0	0	9.310
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	4	0	9.306	0	0	9.310
				0	0	
<i>- desinvesteringen</i>				0		
- aanschafwaarde	0	0	3.524	1.343	0	4.867
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	0	0	3.492	0	0	3.492
per saldo	0	0	32	1.343	0	1.375
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-5.182</u>	<u>-415</u>	<u>3.096</u>	<u>1.383</u>	<u>0</u>	<u>-1.118</u>
Stand per 31 december 2017						
- aanschafwaarde	405.710	74.043	180.025	8.371	0	668.149
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	122.872	38.124	110.625	49	0	271.670
Boekwaarde per 31 december 2017	<u>282.838</u>	<u>35.919</u>	<u>69.400</u>	<u>8.322</u>	<u>0</u>	<u>396.479</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	0%, 2,5%, 5%	5%, 10%	10%, 20%	0,0%	0,0%	

MUTATIEOVERZICHT FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	Deelnemingen in groeps- maatschappijen	Deelnemingen in overige verbonden maatschappijen	Vorderingen op groeps- maatschappijen	Vorderingen op overige verbonden maatschappijen	Andere deelnemingen	Vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen	Overige effecten	Vordering op grond van compensatiere geling	Overige vorderingen	Totaal
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Boekwaarde per 1 januari 2017		872					203	1.150	1.939	4.164
Resultaat deelnemingen		210								210
Ontvangen dividend									-644	-644
Verstekte leningen / verkregen effecten									-132	-132
Aflossing leningen	0	0	0	0	0		5		0	5
(Terugname) waardeverminderingen								-1.150		-1.150
Boekwaarde per 31 december 2017	<u>0</u>	<u>1.082</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>208</u>	<u>0</u>	<u>1.163</u>	<u>2.453</u>

Zorgpartners Friesland geconsolideerd

Overzicht langlopende schulden ultimo 2017

Leninggever	Afsluit- datum	Hoofdsom	Totale loop- tijd	Soort lening	Werk- elijke- rente	Restschuld 31 december 2016	Nieuwe leningen in 2017	Aflossing in 2017	Restschuld 31 december 2017	Restschuld over 5 Jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2017	Aflos- sings- wijze	Aflossing 2018	Gestelde zekerheden
		€			%	€	€	€	€	€			€	
BNG	1994	1.600	30	onderhandse	1,77%	665		78	587	175	7	annuitair	80	gemeente garantie
BNG	1991	1.797	30	onderhandse	6,60%	677		113	564	-	4	annuitair	123	gemeente garantie
ING	2006	5.471	19	onderhandse	2,07%	2.592		288	2.304	864	8	lineair	288	hypotheek
Kollumerland	1994	3.267	41	onderhandse	1,95%	2.289		101	2.188	1.655	18	annuitair	103	gemeente garantie
Rabobank	1984	2.224	40	onderhandse	3,25%	426		60	366	88	7	lineair	56	gemeente garantie
Kollumerland	1994	545	25	onderhandse	4,49%	106		34	72	-	2	annuitair	35	gemeente garantie
Rabobank	1998	1.948	45	onderhandse	2,35%	1.169		65	1.104	887	26	lineair	43	hypotheek
Kollumerland	1995	1.479	50	onderhandse	2,03%	1.233		32	1.202	1.034	28	annuitair	32	gemeente garantie
NN inv.partners	2013	12.500	30	onderhandse	2,86%	11.041		417	10.624	8.541	26	lineair	417	WfZ
NN inv.partners	2013	8.200	30	onderhandse	2,86%	7.243		273	6.970	5.603	26	lineair	273	WfZ
NN inv.partners	2013	6.800	15	onderhandse	2,09%	5.213		453	4.760	2.493	11	lineair	453	WfZ
Rabobank	2014	7.000	10	renteswap	2,95%	5.250		700	4.550	1.050	7	lineair	700	hypotheek
ING	2014	7.000	10	renteswap	2,95%	5.250		700	4.550	1.050	7	lineair	700	hypotheek
Rabobank	2014	8.500	20	renteswap	3,14%	7.438		425	7.013	4.888	17	lineair	425	hypotheek
ING	2014	8.500	20	renteswap	3,14%	7.438		425	7.013	4.888	17	lineair	425	hypotheek
Rabobank	2015	3.250	10	renteswap	2,98%	2.763		325	2.438	813	8	lineair	325	hypotheek
ING	2015	3.250	10	renteswap	2,98%	2.763		325	2.438	813	8	lineair	325	hypotheek
Rabobank	2015	11.000	20	renteswap	3,24%	10.175		550	9.625	6.875	18	lineair	550	hypotheek
ING	2015	11.000	20	renteswap	3,24%	10.175		550	9.625	6.875	18	lineair	550	hypotheek
Rabobank	2015	20.000	20	renteswap	3,23%	18.500		1.000	17.500	12.500	18	lineair	1.000	hypotheek
ING	2015	20.000	20	renteswap	3,23%	18.500		1.000	17.500	12.500	18	lineair	1.000	hypotheek
NWB	2000	20.391	16	onderhandse	4,11%	90		90	-	-	0	lineair	-	WfZ
ABN-AMRO	2000	11.895	16	onderhandse	4,02%	52		52	-	-	0	lineair	-	WfZ
BNG	1985	6.807	40	onderhandse	6,10%	1.656		184	1.472	552	8	lineair	184	gemeente garantie
BNG	1986	9.076	40	onderhandse	5,97%	2.388		239	2.149	955	9	lineair	239	gemeente garantie
NWB	2001	4.538	20	onderhandse	5,37%	1.134		227	908	-	4	lineair	227	WfZ
BNG	2004	30.000	20	onderhandse	4,57%	11.250		1.500	9.750	2.250	7	lineair	1.500	WfZ
BNG	2004	42.500	50	onderhandse	5,01%	32.088		850	31.238	26.988	37	lineair	850	WfZ
Rabobank	2005	10.000	30	onderhandse	3,87%	6.333		333	6.000	4.333	18	lineair	333	WfZ
Rabobank	2005	5.000	25	onderhandse	1,30%	2.800		200	2.600	1.600	13	lineair	200	WfZ
NWB	2005	5.000	15	onderhandse	3,62%	1.333		333	1.000	-	3	lineair	333	WfZ
BNG	2005	20.000	19	onderhandse	3,34%	8.421		1.053	7.368	2.105	7	lineair	1.053	WfZ
BNG	2005	17.500	15	onderhandse	3,19%	4.667		1.167	3.500	-	3	lineair	1.167	WfZ
NWB	2006	10.000	15	onderhandse	3,42%	3.333		667	2.667	-	4	lineair	667	WfZ
BNG	2006	10.000	20	onderhandse	3,76%	5.000		500	4.500	2.000	9	lineair	500	WfZ
NWB	2004	1.800	30	onderhandse	2,04%	1.080		60	1.020	720	17	lineair	60	WfZ
NWB	2004	3.200	20	onderhandse	1,22%	1.280		160	1.120	320	7	lineair	160	WfZ
NWB	2004	3.500	36	onderhandse	2,28%	2.333		97	2.236	1.750	23	lineair	97	WfZ
Rabobank	2013	3.000	20	renteswap	3,06%	2.475		150	2.325	1.575	16	lineair	150	hypotheek
ING	2013	3.000	20	renteswap	3,06%	2.475		150	2.325	1.575	16	lineair	150	hypotheek
Rabobank	2015	3.250	10	renteswap	2,98%	2.763		325	2.438	813	8	lineair	325	hypotheek
ING	2015	3.250	10	renteswap	2,98%	2.763		325	2.438	813	8	lineair	325	hypotheek
BNG	2007	2.700	10	onderhandse	4,86%	203		203	-	-	0	lineair		WfZ
BNG	2007	20.000	20	onderhandse	4,57%	11.000		1.000	10.000	5.000	10	lineair	1.000	WfZ
BNG	2007	20.000	40	onderhandse	4,64%	15.500		500	15.000	12.500	30	lineair	500	WfZ
BNG	2009	3.900	40	onderhandse	4,77%	3.169		98	3.071	2.584	32	lineair	98	WfZ
BNG	2009	8.400	15	onderhandse	4,61%	4.200		560	3.640	840	7	lineair	560	WfZ
BNG	2010	2.900	10	onderhandse	2,88%	1.160		290	870	-	3	lineair	290	WfZ
BNG	2010	330	15	onderhandse	3,60%	198		22	176	66	8	lineair	22	WfZ
BNG	2010	3.600	20	onderhandse	3,87%	2.520		180	2.340	1.440	13	lineair	180	WfZ
BNG	2013	2.600	5	onderhandse	0,90%	650		520	130	-	1	lineair	130	WfZ
BNG	2013	3.000	10	onderhandse	1,70%	1.875		300	1.575	75	6	lineair	300	WfZ
BNG	2013	8.000	10	onderhandse	1,94%	5.600		800	4.800	800	6	lineair	800	WfZ
ABN AMRO lease	2016	1.276	10	onderhandse	2,45%	1.266		117	1.149	659	9	annuitair	119	activum
ABN AMRO	2017	6.400	15	onderhandse	2,69%		6.400	80	6.320	4.720	14	lineair	320	hypotheek
t Diakonessenhuis	2001	726	25	onderhandse	0,81%	454		45	408	182	9	lineair	45	geen
Totaal		452.869				264.412	6.400	21.290	249.523	150.804			20.787	

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

BATEN

13. Opbrengsten zorgprestaties (en maatschappelijke ondersteuning)

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Opbrengsten zorgverzekeringswet (exclusief subsidies)	449.513	437.588
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten Wlz-zorg (exclusief subsidies)	96.613	93.954
Opbrengsten Wmo	1.272	2.518
Beschikbaarheidsbijdragen Zorg (exclusief Opleidingen)	474	474
Overige zorgprestaties	10.984	18.207
Totaal	<u>558.856</u>	<u>552.741</u>

14. Subsidies

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Rijkssubsidies vanwege het Ministerie van VWS	2.825	2.246
Beschikbaarheidsbijdragen Opleidingen	17.606	14.527
Totaal	<u>20.431</u>	<u>16.773</u>

15. Overige bedrijfsopbrengsten

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Overige dienstverlening (waaronder 2e-4e geldstroom UMC's voor onderzoek):		
- Opbrengsten maaltijden/hotelmattige- en technische diensten	7.275	10.714
- Opbrengsten algemene/administratieve diensten	6.222	6.243
Overige opbrengsten (waaronder vergoeding voor uitgeleend personeel en verhuur onroerend goed):		
- Detacheringen	2.253	1.951
- Vergoeding voor andere diensten	12.866	13.827
Totaal	<u>28.616</u>	<u>32.735</u>

16. Personeelskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Lonen en salarissen	214.958	223.255
Sociale lasten	33.870	35.081
Pensioenpremies	18.447	18.970
Andere personeelskosten:		
Overige personeelskosten	16.972	13.129
Subtotaal	284.247	290.435
Personeel niet in loondienst	13.149	11.665
	0	
Totaal personeelskosten	<u>297.396</u>	<u>302.100</u>
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden	<u>5.085</u>	<u>5.168</u>

17. Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Afschrijvingen:		
- immateriële vaste activa	2.921	1.398
- materiële vaste activa	39.461	39.994
Totaal afschrijvingen	<u>42.382</u>	<u>41.392</u>

18. Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Kosten honorarium standaard	69.066	61.274
Totaal	<u>69.066</u>	<u>61.274</u>

19. Overige bedrijfskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	18.795	20.406
Algemene kosten	31.174	27.433
Patiënt- en bewonersgebonden kosten	121.006	117.837
Onderhoud en energiekosten	11.955	12.014
Huur en leasing	2.175	1.959
Dotaties en vrijval voorzieningen	-711	372
Totaal overige bedrijfskosten	<u>184.394</u>	<u>180.021</u>

20. Financiële baten en lasten

De specificatie is als volgt:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Rentebaten	-201	-272
Resultaat deelnemingen	-228	32
Subtotaal financiële baten	<u>-429</u>	<u>-240</u>
Rentelasten	9.910	10.348
Overige financiële lasten	844	894
Subtotaal financiële lasten	<u>10.754</u>	<u>11.242</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u>10.325</u>	<u>11.002</u>

Toelichting:

Voor een nadere toelichting op het resultaat van de deelnemingen wordt verwezen naar het verloopoverzicht deelnemingen in de toelichting op de balans bij de financiële activa.

Honoraria accountant

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
De honoraria van de accountant over 2017 zijn als volgt:		
1 Controle van de jaarrekening	373	272
2 Overige controlewerkzaamheden (w.o. Regeling AO/IC en Nacalculatie)	64	32
3 Fiscale advisering	18	28
4 Niet-controlediensten	56	28
Totaal honoraria accountant	<u>511</u>	<u>360</u>

Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de instelling, haar deelnemingen en hun bestuurders en leidinggevende functionarissen.

Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag.

Bezoldiging toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	MJG Wintels	JHPM van der Wijst	MA Verkerk
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Bezoldiging	26.700	17.800	17.800
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
<i>Subtotaal</i>	26.700	17.800	17.800
Gegevens 2016			
Aanvang en einde functievervulling in 2016	01/01 – 31/12	15/3 – 31/12	01/01 – 31/12
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	26.700	14.092	17.800
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totale bezoldiging 2016	26.700	14.092	17.800

bedragen x € 1	DA de Waard	PKH Hut	DT Sleijfer
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 30-06
Bezoldiging	17.800	17.800	8.900
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
<i>Subtotaal</i>	17.800	17.800	8.900
Gegevens 2016			
Aanvang en einde functievervulling in 2016	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	17.800	17.800	17.800
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totale bezoldiging 2016	17.800	17.800	17.800

bedragen x € 1	NE Kramers	Meijer
Functiegegevens	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 – 31/12	01/07 – 31/12
Bezoldiging	17.800	8.924
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-
<i>Subtotaal</i>	17.800	8.924
Gegevens 2016		
Aanvang en einde functievervulling in 2016	01/01 – 31/12	n.v.t.
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	17.800	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-
Totale bezoldiging 2016	17.800	-

De in 2017 totaal betaalde bedragen worden toegerekend aan de drie BV's als volgt:

MCL	61,04%
Noorderbreedte	19,74%
Tjongerschans	19,22%

Stichting Zorgpartners Friesland houdt zich in verband met het karakter van de BV's waarin wordt deelgenomen aan de wet- en regelgeving omtrent de WNT.

ENKELVOUDIGE JAARREKENING 2017

STICHTING ZORGPARTNERS FRIESLAND

ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2017
(na resultaatbestemming)

	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-17</u> € (x 1.000)	<u>31-dec-16</u> € (x 1.000)
ACTIVA			
Vaste activa			
Financiële vaste activa	1	163.825	156.978
Totaal vaste activa		<u>163.825</u>	<u>156.978</u>
Vlottende activa			
Debiteuren en overige vorderingen	2	82	6
Liquide middelen	3	5.788	120
Totaal vlottende activa		<u>5.870</u>	<u>126</u>
Totaal activa		<u><u>169.695</u></u>	<u><u>157.104</u></u>
	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-17</u> € (x 1.000)	<u>31-dec-16</u> € (x 1.000)
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Kapitaal	4	779	779
Bestemmingsreserves		58.469	55.945
Algemene en overige reserves		104.558	100.235
Totaal eigen vermogen		<u>163.806</u>	<u>156.959</u>
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)			
Overige kortlopende schulden	5	5.889	145
Totaal kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)		<u>5.889</u>	<u>145</u>
Totaal passiva		<u><u>169.695</u></u>	<u><u>157.104</u></u>

ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING OVER 2017

	<u>Ref.</u>	<u>2017</u> € (x 1.000)	<u>2016</u> € (x 1.000)
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:			
Overige bedrijfsopbrengsten	6	417	582
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>417</u>	<u>582</u>
BEDRIJFSLASTEN:			
Personeelskosten	7	310	339
Overige bedrijfskosten	8	107	243
Som der bedrijfslasten		<u>417</u>	<u>582</u>
BEDRIJFSRESULTAAT		0	0
Financiële baten en lasten	9	6.847	6.749
RESULTAAT BOEKJAAR		<u><u>6.847</u></u>	<u><u>6.749</u></u>

Algemeen

De waarderingsgrondslagen van de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening zijn aan elkaar gelijk; er wordt derhalve verwezen naar de waarderingsgrondslagen van de geconsolideerde jaarrekening op pagina 4 en volgende.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

ACTIVA

1. Financiële vaste activa*De specificatie is als volgt:*

	31-dec-17	31-dec-16
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	163.825	156.978
Totaal financiële vaste activa	<u>163.825</u>	<u>156.978</u>

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

	2017	2016
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Boekwaarde per 1 januari	156.978	152.970
Resultaat deelnemingen	6.847	6.749
Overige mutaties	0	5.022
Vordering op groepsmaatschappij	0	-5.250
Overige vorderingen	0	-2.513
Boekwaarde per 31 december	<u>163.825</u>	<u>156.978</u>

Verloopoverzicht deelnemingen:

	Waarde per 1-jan-2017	Resultaat 2017	Overige mutatie	Waarde 31-dec-17
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
MCL BV	87.735	2.875		90.610
Noorderbreedte BV	43.523	2.524		46.047
Tjongerschans BV	25.696	1.449		27.145
SenD BV	24	-1		23
	<u>156.978</u>	<u>6.847</u>	<u>0</u>	<u>163.825</u>

2. Debiteuren en overige vorderingen*De specificatie is als volgt:*

	31-dec-17	31-dec-16
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Vorderingen op debiteuren	82	6
Totaal debiteuren en overige vorderingen	<u>82</u>	<u>6</u>

Toelichting:

Er is geen voorziening in aftrek op de vorderingen is gebracht.

3. Liquide middelen*De specificatie is als volgt:*

	31-dec-17	31-dec-16
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Bankrekeningen	5.788	120
Totaal liquide middelen	<u>5.788</u>	<u>120</u>

Toelichting:

De liquide middelen zijn vrij beschikbaar.

PASSIVA**4. Eigen vermogen**

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende componenten:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Kapitaal	779	779
Bestemmingsreserves	58.469	55.945
Algemene en overige reserves	<u>104.558</u>	<u>100.235</u>
Totaal eigen vermogen	<u><u>163.806</u></u>	<u><u>156.959</u></u>

Kapitaal

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2017</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2017</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Kapitaal	779	0	0	779
Totaal kapitaal	<u>779</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>779</u>

Bestemmingsreserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2017</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2017</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Bestemmingsreserve aanvaardbare kosten	39621	2.524		42.145
Bestemmingsreserve vervanging inventaris	11.908	0	0	11.908
Bestemmingsreserve instandhouding	1.877	0	0	1.877
Bestemmingsreserve huisvesting	2.059	0	0	2.059
Bestemmingsreserve overig	480	0	0	480
Totaal bestemmingsreserves	<u>55.945</u>	<u>2.524</u>	<u>0</u>	<u>58.469</u>

Algemene en overige reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2017</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2017</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Overige algemene reserve	448	0	0	448
Reserve aanvaardbare kosten	99.787	4.323	0	104.110
Totaal algemene en overige reserves	<u>100.235</u>	<u>4.323</u>	<u>0</u>	<u>104.558</u>

Toelichting:

Het geconsolideerde eigen vermogen wijkt af van het eigen vermogen van het groepshoofd. De consolidatie van jaarrekeningen van de stichtingen betreft in feite een samenvoeging van de desbetreffende jaarrekeningen onder toepassing van de methode van consolidatie. Stichtingen kunnen namelijk geen wederzijdse kapitaalbelangen verkrijgen. Op basis van artikel 2.389 lid 10 BW is hieronder het verschil tussen het eigen vermogen volgens de enkelvoudige jaarrekening en volgens de geconsolideerde jaarrekening in de toelichting bij de enkelvoudige jaarrekening vermeld.

Specificatie aansluiting geconsolideerd – enkelvoudig vermogen 31 december 2017 en resultaat over 2017

De specificatie is als volgt :

	<u>Eigen vermogen</u>	<u>Resultaat</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Enkelvoudig eigen vermogen en resultaat:	163.806	6.847
SenD (aandeel derden in groepsvermogen)	23	0
Trombosedienst	365	-39
Stichting Hermes	514	26
Eliminatieverschillen	429	-2.500
Totaal geconsolideerd eigen vermogen en resultaat	<u>165.137</u>	<u>4.334</u>

5. Overige kortlopende schulden

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-17</u>	<u>31-dec-16</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Schulden inzake opgenomen investeringskrediet	0	25
Belastingen en premies sociale verzekeringen	-2	-2
Schulden terzake pensioenen	5	6
Nog te betalen salarissen	0	1
Schulden aan groepsmaatschappijen	5.886	115
Totaal overige kortlopende schulden	<u>5.889</u>	<u>145</u>

Toelichting:

Op 26 september 2012 hebben de kredietnemers stichting Zorgpartners Friesland, Medisch Centrum Leeuwarden en Noorderbreedte een clubdealovereenkomst gesloten met een bankenconsortium bestaande uit de Rabobank te Leeuwarden en de ING Bank. De clubdealovereenkomst is afgesloten voor het aantrekken van langlopende financiering tot en met december 2018 en het verkrijgen van een werkkapitaalfaciliteit.

Stichting Zorgpartners Friesland heeft, gezamenlijk met de andere kredietnemers, een kredietfaciliteit in rekening courant van EUR 50 miljoen (2016: EUR 50 miljoen) gelijkelijk verdeeld over beide banken, Rabobank Leeuwarden Noordwest-Friesland en ING bank.

Rabobank Nederland handelt als de zekerheden agent. De gegeven zekerheden, mede voor de kredietfaciliteit, zijn:

- Akte van Hypotheek, groot € 370 miljoen aan de gezamenlijke hypotheeknemers Rabobank te Utrecht (zekerhedenagent voor het bankenconsortium) en de stichting Waarborgfonds voor de Zorgsector te Utrecht;
- Verpanding van vorderingen, verpanding van huurvorderingen en verpanding van roerende zaken;
- Negatieve Pledge/ Pari Passu en Cross Default verklaring;
- Balans solvabiliteitsratio van 20% en Debt Service Cover Ratio van 1,3.

Stichting Zorgpartners Friesland, MCL B.V. en Noorderbreedte B.V. hebben zich onderling hoofdelijk aansprakelijk gesteld jegens de Stichting Waarborgfonds voor de Zorgsector.

Financiële instrumenten

Algemeen

De instelling maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de instelling blootstellen aan markt- en/of kredietrisico's. Deze betreffen financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen.

De instelling handelt niet in financiële derivaten en heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij of markt te beperken. Bij het niet nakomen door een tegenpartij van aan de instellingen verschuldigde betalingen blijven eventuele daaruit voortvloeiende verliezen beperkt tot de marktwaarde van de desbetreffende instrumenten. De contractwaarde of fictieve hoofdsommen van de financiële instrumenten zijn slechts een indicatie van de mate waarin van dergelijke financiële instrumenten gebruik wordt gemaakt en niet van het bedrag van de krediet- of marktrisico's.

Renterisico en kasstroomrisico

Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaarde van opgenomen en uitgegeven leningen.

Leningen met een vast rentepercentage over de looptijd van de rentevastperiode, hebben een renterisico bij herfinanciering.

Leningen met een variabel rentepercentage, waaronder leningen opgenomen in de clubdealovereenkomst, heeft Stichting Zorgpartners Friesland gezamenlijk met de Medisch Centrum Leeuwarden en Noorderbreedte onder andere afgesproken dat ten minste 75% van het renterisico moet worden afgedekt. Hiervoor heeft de organisatie in december 2014 met de consortiumbanken een raamovereenkomst derivaten afgesloten. Stichting Zorgpartners Friesland past kostprijshedge-accounting toe. De afgesloten renteswaps ultimo 2017 hebben een hedge(relatie) die effectief is, er is geen sprake van overhedging. De effectiviteitstest vindt plaats door vergelijking van de kritieke kenmerken van het afdekkingsinstrument met de afgedekte positie. De marktwaarde van de derivaten per ultimo 2017 bedraagt +/- € 1,8 mln. De gemaakte afspraken met de financiers, die aan de swap ten grondslagen liggen, minimaliseren de rentegevoeligheid van de financiering (voor het gedeelte waarvoor de swap is afgesloten). De organisatie heeft geen margin call afspraken gemaakt, derhalve loopt het geen liquiditeitsrisico. Stichting Zorgpartners Friesland gezamenlijk met Medisch Centrum Leeuwarden en Noorderbreedte heeft een hypothecaire zekerheid verstrekt aan de banken en het Waarborgfonds voor de Zorgsector.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan.

Kredietrisico

Medisch Centrum Leeuwarden handelt voornamelijk met kredietwaardige partijen. Tevens heeft Medisch Centrum Leeuwarden richtlijnen opgesteld om de omvang van het kredietrisico bij elke financiële instelling en debiteur te beperken. Bovendien bewaakt de groep voortdurend haar vorderingen en hanteert de groep een strikte aanmaningsprocedure. Voor het mogelijke kredietrisico is een voorziening opgenomen. Met verwijzing naar de post 'debiteuren en overige vorderingen' in de toelichting op de balans. Door de bovenstaande maatregelen is het kredietrisico voor de groep beperkt.

Op basis van onze interne eisen is de swap afgesloten bij een consortium van twee banken (Rabobank en ING) die voldoen aan de minimum eis van een A-rating.

Marktrisico / liquiditeitsrisico

Het toegepaste treasurybeleid binnen Medisch Centrum Leeuwarden is vastgelegd in het Treasurystatuut en past binnen de door de overheid, de NZa en WfZ gestelde kaders. Binnen Medisch Centrum Leeuwarden heeft treasury als doelstelling de financiële middelen en de gerelateerde risico's van de organisatie optimaal te beheren ter ondersteuning van het primaire proces van de organisatie (het leveren van zorg), zodat de financiële continuïteit gehandhaafd blijft en mede daardoor de continuïteit van de bedrijfsvoering.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa

Stichting Zorgpartners Friesland, MCL B.V. en Noorderbreedte B.V. hebben zich onderling hoofdelijk aansprakelijk gesteld jegens de Stichting Waarborgfonds voor de Zorgsector.

Het nog uit te keren wachtgeld 2017 bedraagt € 72.271,-

Fiscale eenheid

Stichting Zorgpartners Friesland is deel van de fiscale eenheid Stichting Zorgpartners Friesland voor de omzetbelasting waarin verder zijn opgenomen:

- Medisch Centrum Leeuwarden B.V.
- Noorderbreedte BV
- Tjongerschans BV
- Stichting Trombosedienst Friesland Noord
- Send BV
- Centrum Obesitas Nederland BV

Stichting Zorgpartners Friesland is hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden inzake omzetbelasting van de fiscale eenheid als geheel. De totale schuld bedraagt € 359.925,-

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING

6. Overige bedrijfsopbrengsten*De specificatie is als volgt:*

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Overige dienstverlening (waaronder 2e-4e geldstroom UMC's voor onderzoek):		
- Opbrengsten algemene/administratieve diensten	0	68
Overige opbrengsten (waaronder vergoeding voor uitgeleend personeel en verhuur onroerend goed):		
- Vergoeding voor andere diensten	417	514
Totaal	<u>417</u>	<u>582</u>

7. Personeelskosten*De specificatie is als volgt:*

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Lonen en salarissen	162	187
Sociale lasten	0	7
Pensioenpremies	0	4
Andere personeelskosten:		
Overige personeelskosten	80	41
Subtotaal	242	239
Personeel niet in loondienst	68	100
Totaal personeelskosten	<u>310</u>	<u>339</u>
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden	<u>7</u>	<u>7</u>

8. Overige bedrijfskosten*De specificatie is als volgt:*

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	2	19
Algemene kosten	105	224
Totaal overige bedrijfskosten	<u>107</u>	<u>243</u>

9. Financiële baten en lasten*De specificatie is als volgt:*

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€ (x 1.000)	€ (x 1.000)
Resultaat deelnemingen	<u>6.847</u>	<u>6.749</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u>6.847</u>	<u>6.749</u>

Toelichting:

Voor een nadere toelichting op het resultaat van de deelnemingen wordt verwezen naar het verloopoverzicht deelnemingen in de toelichting op de balans bij de financiële activa.

VASTSTELLING EN GOEDKEURING

Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

Het bestuur van Zorgpartners Friesland heeft de jaarrekening 2017 vastgesteld in de vergadering van 22 mei 2018.

Op grond van artikel 210 lid 2 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en artikel 8.1 lid 3 van de statuten is de jaarrekening ondertekend door bestuurder.

Resultaatbestemming

De statutaire directie stelt voor om het resultaat over het boekjaar 2017 als volgt te verdelen:

	2017
	€ (x1.000)
Toevoeging/(onttrekking):	
Bestemmingsreserve aanvaardbare kosten	2.524
Reserve aanvaardbare kosten	4.323
	<u>6.847</u>

Gebeurtenissen na balansdatum

Van gebeurtenissen na balansdatum is geen sprake.

Ondertekening door bestuurders

M.J.G. Wintels, voorzitter

N.E. Kramers, secretaris

P.K.H. Hut, lid

D.A. de Waard, lid

M.A. Verkerk, lid

J.H.P.M. van der Wijst, lid

R.J. Meijer, lid

OVERIGE GEGEVENS

Statutaire winstverdeling

Vanuit de statuten is geen specifieke bepaling opgenomen.

Nevenvestigingen

Stichting Zorgpartners Friesland heeft geen nevenvestigingen.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is opgenomen op de volgende pagina.